

мировна Гаучи // Вестник МАПРЯЛ: Ежеквартальный дайджест. – М., 2006. – № 50. – С. 53-56. 4. *Городецька О.В.* Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ століття: дисертація канд. філол. наук: 10.02.04 / Олена Василівна Городецька. – К., 2003. – 18 с. 5. *Ільченко О.М.* Етикетизація англо-американського наукового дискурсу: монографія / Ольга Михайлівна Ільченко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2002. – 288 с.: іл. 6. *Карасик В.И.* Культурные доминанты в языке // Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. – Волгоград: Перемена, 2002. – С. 166-205. 7. *Легойда В.Р.* In God We Trust? Религиозность по-американски [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.aqua.ru/psih/relig/relig9.html> 8. *Литвинов А.В.* Научный дискурс в свете межкультурной коммуникации / А.В. Литвинов // Филология в системе современного университетского образования. Материалы научной конференции 22 – 23 июня 2004 года. Выпуск 7 / Университет Российской Академии образования. Филологический факультет. Кафедра истории мировой литературы. Кафедра общего языкознания и русского языка. Редакционная коллегия: Н.А. Литвиненко, О.В. Карпова. – Москва: Издательство УРАО, 2004. – С. 283-289. 9. *Сетир Э.* Язык, раса и культура. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Эдвард Сетир. – М.: Прогресс, 1993. – 656 с. 10. *Тер-Минасова С.Г.* Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова. – М.: Слово, 2000. – 624 с. 11. *Bloomfield A.N., Choplin J.M.* What it means to be 'better': The role of social comparison language in social comparison [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://csjarchive.cogsci.rpi.edu/Proceedings/2009/papers/622/paper622.pdf> 12. *Hall E.T., Hall M.R.* Understanding cultural differences / Edward T/hall, Milred Reed Hall. – Intercultural Press, 1990. – 193 pp.

Шапков І.О., викл.,
Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Ю.Бугая

СУГЕСТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕЛІГІЙНИХ САЙТІВ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД

У статті розглянуто феномен сугестивної лінгвістики як нового напрямку прикладного мовознавства та сугестивні мовні засоби, механізми що вживаються в текстах релігійних інтернет-джерел, що мають за мету посилення мовленнєвого впливу на учасника комунікативного процесу в Інтернеті.

Ключові слова: маніпулятивний вплив, сугестивна лінгвістика, конгруентність, навіювання.

В статье рассматривается феномен сугестивной лингвистики как нового направления прикладного языкознания, а также сугестивные языковые средства, механизмы, используемые в текстах религиозных Интернет-источников, цель которых заключается в усилении речевого воздействия на участника коммуникационного процесса в Интернете.

Ключевые слова: манипулятивное воздействие, сугестивная лингвистика, конгруэнтность, убеждение.

The phenomenon of suggestive linguistics as the newly developed branch of applied linguistics is investigated in the article. The author researches suggestive language means, mechanisms which are used in the texts on religious Internet websites for the purpose of speech influence on the participant of the process of communication on the Internet.

Key words: manipulative influence, suggestive linguistics, congruence, persuasion.

У другій половині ХХ століття у зв'язку з розширенням комунікативного діапазону, формуванням прагматичних концепцій мови, розробкою теорії мовленнєвих актів (Дж. Л. Остін, Дж.Р.Серл) і появою її всіляких класифікацій за типом ілокутивних актів, починають розвиватися дослідження в області мовної дії й маніпулювання. Інтернет як найпривабливіше джерело інформації концентрує увагу користувачів різного віку, інтересів, сфер діяльності, що створює небезпеку його негативного впливу на учасника інформаційно-комунікативного процесу.

В період розвитку інформаційного суспільства, який характеризується актуалізацією ідей антропоцентричності, виникає необхідність дослідження процесу впливу на індивідуальну і масову свідомість, тому проблеми сугестивності в сучасній лінгвістиці набули особливу теоретичної і практичної значущості. Релігійні інститути активно використовують інтернет-ресурси з метою посилення свого впливу на суспільство, їх маніпулятивний потенціал направлений як на окрему мовну особу, так і на мовні співтовариства, що сформувалися в соціальних мережах. Успіх процесу мовного впливу полягає в досягненні маніпулятором необхідних, бажаних для нього дій з боку того, ким маніпулюють.

Проблема використання лінгвістичних технологій розглядається в дослідженнях з НЛП і мовного маніпулювання, проте типологія мовного впливу на учасників комунікативного простору ще недостатньо розроблена і систематизована.

Мета нашої статті – розглянути лінгвістичні основи сугестивного впливу на свідомість людини на матеріалі текстів релігійних інтернет-джерел.

Актуальність дослідження обумовлена активною динамікою розвитку і вживання лінгвістичних маніпулятивних і сугестивних мовних технологій у сферах масової комунікації. Основне завдання вживаних сугестивних стратегій і тактик полягає в «перекональному» спонуканні реципієнта до здійснення певних дій.

Кажучи про сугестію, доцільним буде згадати термін *конгруентність* (ант. *інконгруентність*) (від англ. *congruence*) – стан, при якому досягається взаємна згода, довіра сторін, сприйняття інформації як достовірної. «Конгруентність є одним з найважливіших понять НЛП. Вона позначає стан комуніканта в певній ситуації спілкування, що характеризується повним узгодженням його вербальної й невербальної поведінки. На конгруентності формується довіра співрозмовників, достовірність переданої інформації» [Селіванова 2008, 701]. Початок осмислення поняття *конгруентність* покладено в роботі Вірджинії Сатир «Systemic Constellations» («Системні розміщення»), де була розроблена так звана «модель змін» («Change Process Model») в області родинної психотерапії й започатковане практичне вживання НЛП, детальніша розробка якого була продовжена в 70-х роках минулого століття студентом Каліфорнійського університету Р. Лендлером та доцентом кафедри лінгвістики того

ж університету Дж. Гріндером. Слід зауважити, що основна мета практичного вживання ідей В.Сагір полягала в допомозі пацієнтові у виправленні набутих життєвих проблем шляхом зміни негативного ставлення до себе, контексту життєвих ситуацій, що склалися.

Визнання терміну *сугестивна лінгвістика* ознаменувалося створенням лабораторії сугестивної лінгвістики в м. Перм у 90х роках минулого століття. Засновник лабораторії – І.Ю Черепанова, доктор філологічних наук, професор (Тверська державна академія). *«Основне завдання лабораторії – розробка методик контролю свідомості, нейролінгвістичного програмування, сугестії»* [6].

Сугестивні технології впливу в Інтернеті ще не були предметом окремого дослідження. Психолінгвістичні особливості співтовариств Мережі, комунікативно-прагматичні особливості інформаційно-комунікативного суспільства, а також проблеми впливу мовних засобів на свідомість і підсвідомість, на програмування психічних процесів окремими аспектами розглянуті в роботах таких науковців як В.Сагір, Р.Ділтс, Бенвеніст, О.М. Зарецька, В.А. Лукін, М.П. Ахіджакова, М. Євдокимова, Л. Ф. Компанцева, О.І. Горошко, М. Маклюен, О.М Лебедев-Любимов, В.М.Щербина, Р. Скобл, Д.Філіпс та ін.

Сугестивна лінгвістика – наука, що вивчає феномен сугестії як комплексну психолінгвістичну проблему, поєднує древні знання й сучасні методи, традиційний і нетрадиційний підходи. Складність взаємин між суб'єктом і об'єктом (особа – текст – тексти міфів, що є пересічними міфологічними полями особи і суспільства) обумовлює комплексний, міждисциплінарний підхід сугестивної лінгвістики: вивчення лінгвістичних аспектів сугестії є неможливим без виходу за межі мовознавства. *«Сугестивна лінгвістика* (від лат. *Suggestio* – навіювання) – це набір мовних шаблонів і прийомів, призначених для впливу на підсвідомість людини» [7], *сугестивність* (від лат. *Suggestion* – навіювання) розуміється як «процес впливу на психіку адресата, на його відчуття, волю, розум, пов'язаний зі зниженням свідомості, аналітичності і критичності при сприйнятті інформації, що навіюється. Сугестор прагне увести адресата в певний стан і спонукати до певних дій. Мовний сугестивний вплив – невід'ємний компонент акта комунікації, що полягає в зміні конфігурації стандартних і індивідуальних ментальних схем під впливом інформації тексту» [Желтухіна 2003, 21].

Грунтуючись на дослідженнях І.Ю. Черепанової, М.П. Ахиджакової, І. Євдокимової, Л.Ф. Компанцевої, М.Р. Желтухіної, О.В. Шелестюк, можемо прокоментувати декілька з багаточисленних і взаємодіючих лінгвістичних засобів сугестії, що використовуються в текстах релігійних інтернет-ресурсів:

- різні види узагальнень, що формують одиницю «своє коло»: *«Ми – народ Його, узятий в долю, помилуваний для того» «Бог добре знає кожного з нас, і знає, за яких обставин ми можемо увірувати в Його силу та могутність»* [3];
- модальність можливості, необхідності, строгої рекомендації, що оформлюється за допомогою лексем *слідє, повинен, зобов'язаний, можемо, не може, можливо*;
- прийом деперсоналізації прибирає відповідальність за мовний вчинок (*всі знають, хто в цьому винен*);
- риторичні питання: *Що таке життя? Чому присвяtimo життя? Чи візьмемо її в свою руку і присвяtimo безглузdim цілям?* [9];

- спотворення інформації, вираженої в причинно-наслідкових висловах і пресупозиціях, що відображають погляди, принципи і пропозиції автора і призводять до спотворення об'єктивних фактів;

- виразні засоби, що створюють підвищені емоційні стани: *«Наша молитва про те, щоб віртуальні сторінки нашого вебсайта стали для вас кроками в реальні, особисті хвилювання надзвичайних духовних благословень, які Бог подарував нам»; «Дорогий друже! Передвічний і Всемогутній Бог, що є джерелом життя і рухається любов'ю, викликає тебе з небуття, і ти є! Ти існуєш!»* [9];

- вказівка на схожість, звичайність ситуації: *«Ти стільки цінуєш його і звертаєш на нього увагу Твою, відвідуєш його щоранку, щомиті випробовуєш його?»*;

- актуалізація самооцінки користувачів ресурсу, вселення упевненості, натхнення, іронія: *«Для одних це питання ніколи не звучить, вони схожі на машини, що монотонно виконують свою роботу, для інших – нез'ясовне диво Буття»*;

- софізми: *«логіка підказує, що найрозумніше – покласти на Того, Хто знає для чого і навіщо ми...»* [9];

- персуазивність комунікації.

Провівши первинні дослідження релігійних сайтів, можна зробити висновки про наявність мовних засобів сугестії на мікро- і макролінгвістичних рівнях. Так, на мікролінгвістичному рівні певного потенціалу сугестії набувають фонетика, просодика, графіка, орфографія, синтаксис, лексика, словотворення, морфологія, на макролінгвістичному рівні прояви сугестії можуть спостерігатися в структурно-синтаксичній композиції тексту. Лінгвістичні засоби сугестії планомірно і свідомо використовуються творцями релігійних інтернет-ресурсів, що формує зміну концептуальної картини світу їх відвідувачів.

1. Ахиджакова М.П., Євдокимова І. Лингвистические суггестивные средства как один из способов воздействия на массовую аудиторию. Режим доступа: [http:// window.edu.ru/ window_catalog/files/r60798/lang_1.pdf](http://window.edu.ru/window_catalog/files/r60798/lang_1.pdf) (перевірено 21.03.10) 2. Желтухіна М.Р. Масс-медиаальная коммуникация: языковое сознание – воздействие – суггестивность // Язык, сознание, коммуникация. – М.: МАКС Пресс, 2003. – вып.24. – 144 с. 3. Режим доступа: http://www.philol.msu.ru/~slavphil/books/jsk_24.pdf (перевірено 25.03.10) 4. *Життя для Бога*. Християнська публіцистика. Режим доступа: <http://life-for-god.org/> (перевірено 15.04.10) 5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с. 6. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля – К, 2010. -844 с. 7. *Суггестивна лабораторія*. Режим доступа: <http://www.alpha.perm.ru /inform/peoples/ cherepanova.shtml>. (перевірено 25.04.10) 7. Суггестивна лінгвістика. Режим доступа: <http://suglin.ru/suggestivnaya-lingvistika> (перевірено: 30.04.10) 8. Шелестюк О.В. Текстові категорії аргументативності, суггестивності та імперативності як відображення способів мовного впливу. Режим доступа: <http://www.lib.csu.ru/vch/131/028.pdf> (перевірено: 05.04.10) 9. *Церков Євангельських Християн*. Режим доступа: <http://ehb-korolev.ru/> (перевірено 05.04.10)